گزارش یک

۱۰هزار کارشناس کشاورزی منتظر اجرای قانون هستند

حقوق ماهانه ۱۰۰هزار تومانی مهندسان ناظر

علی گنجی

بعد از گذشتن از کنکور و هزینه‌کردن برای قبولی در دانشگاه، چهارسال درس خوانده‌اند تا «مهندس» شـوند. «مهندسان ناظر کشاورزی» به امید کسب درآمد و شغلی آبرومندانه درس خواندند و وارد بازار کار شدند. کار آنها نظارت است؛ نظارت بر امور کاشت، داشت و برداشت یک محصول.

مهندسان ناظر کشاورزی با مراجعه به وزارت کشاورزی و سازمان‌ها و شرکت‌های خدماتی به روستاها و زمین‌های کشاورزی دوردست می‌روند تا محصولات کشـاورزی، تحت‌نظارت آنها تولید و روانه بازار شـود. اعزام مهندسان کشاورز که در بین آنها بانوان بسیاری وجود دارند، گاهی اوقات با سختی‌های فراوانی روبه‌رو است. اعزام به مناطقی دور از محل سکونت، بدی آب و هوا، نبود مکانی برای اسـکان ناظران در محل زمین‌های کشاورزی و سختی ایاب و ذهاب از جمله آنهاست. با این حال، مهندسان به‌کارشان ادامه می‌دهند. مشکل اصلی مهندسان ناظر، حقوق آنهاست؛ قراردادی به ارزش یک‌میلیون‌وسیصدهزارتومان برای یک‌سال کار، بدون در نظر گرفتن هزینه رفت‌وآمد و اسکان.

از سـال ۸۲، طرحی در وزارت جهاد کشـاورزی برای نظارت بر مزارع گندم شروع شد؛ طرحی که با قراردادهایی میان مهندسان ناظر و وزارت آغاز شد تا راه برای خودکفایی گندم باز شود. این قراردادها با مبلغ پایین که هزینه‌های ابتدایی را نیز پوشش نمی‌داد، موجب شد مهندسان ناظر در سراسر کشور دست به اعتراضاتی بزنند تا امنیت شغلی‌شان تامین شود. نتیجه آن هم، بعد از پیگیری‌های فراوان، تصویب قانون استخدام ناظران در سال ۸۹ بود. بعد از سه‌سال از تصویب این قانون، مهندسان ناظر هنوز به استخدام وزارت جهاد کشاورزی درنیامده‌اند. یکی از مهندسان ناظر استان اردبیل در گفت‌وگو با «شرق» در این‌باره می‌گوید: «سال ۸۰ فارغ‌التحصیل شدم و در طرح گندم از سال ۸۲ مشغول به‌کار شدم. می‌رویم روستاها برای نظارت گندم مراحل کاشت و داشت و برداشت. به‌عنوان مشاور و ناظر. در اسفند ۸۹ مجلس قانونی را تصویب کرد در مورد استخدام مهندسان ناظر کشاورزی. قانون نواقصی داشت و قانون اصلاح شده در سال ۹۰ به تصویب رسید. هفت‌تبصره اضافه شـد و بهمن ۹۰ تصویب شد. بعد از آن وزارت جهاد کشاورزی اقدامی برای استخدام ما انجام نداد. تا اواخر سال ۹۱ که سایتی افتتاح شد و از ما مدارک و مشخصات گرفتند اما هنوز ما استخدام نشده‌ایم.» او می‌گوید: «شـرم دارم از اینکه بگویم چقدر حقوق می‌گیرم. پارسال برای یک‌سال کار به من دومیلیون‌وچهارصدتومان دادند. کسوراتی مثل بیمه و مالیات و هزینه ایاب ذهاب و... هم دارد.»

از سـال ۸۲ تا ۸۶ قراردادهای مهندسـان ناظر کشـاورزی به‌صورت انفرادی بود. از سال ۸۶ آنها شرکت تعاونی فنی و مشاوره تشکیل دادند و با شـرکت‌ها قرارداد بسته می‌شد. با تصویب قانون در سال ۸۹ بنا بود که ناظران کارمند رسمی وزارت جهاد کشاورزی شوند اما به دلیل نبود اعتبار لازم، جذب نیرو اتفاق نیفتاد. با این حال، ماده‌واحده‌ای در قانون تصویب شده بود که طبق بند ج ماده ۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری، به ازای هر سـه نفر خروجی از وزارت جهاد کشاورزی، یک نفر ورودی باید وجود داشته باشد.

علاوه بر مشکلات مادی که حقوق کم مهندسان ناظر دلیل آن است، مشـکلات دیگری گریبان این قشر تحصیلکرده را گرفته است؛ مشکلات روحی و سرخوردگی‌ها از بیهودگی چندسال تحصیل و کار. این حال موجب شـده است مهندسان توانایی تشکیل یک زندگی مناسب را با کار نظارت نداشته باشند. یکی از مهندسان ناظر استان اردبیل که نمی‌خواهد نامش فاش شـود، می‌گوید: «بلاتکلیف و سرگردانیم و نمی‌توانیم برای آینده‌مان تصمیم بگیریم. برای امسال، قرارداد ما یک‌میلیون‌وصدهزارتومان است برای سـه روز کار کامل در هفته که ما مستقیم با زارع و زمین طرفیم و پشت میزنشین نیستیم. ما دلخوشیم به پشتوانه قانونی که تصویب شده اما الان مشکلمان این است که جواب روشنی نمی‌دهند و استخدام نمی‌کنند. من اگر بدانم که اصلا استخدام نمی‌کنند، حداقل می‌روم کارگری می‌کنم. ما الان بحثی روی مبلغ قراردادها نداریم، مشکلمان عدم اجرای قانون است.»

در هر اسـتان برای حل مشـکلات ناظران، یک یا چند نماینده برای پیگیری موضوع استخدام انتخاب شده‌اند. نمایندگان با مراجعه به مجلس و ارگان‌های مختلف سـعی می‌کنند مشکل همکاران خود را حل کنند. حسین منصوری، نماینده ناظران در تهران است. او ۱۰سال سابقه کار دارد و در مورد قانون استخدامشان می‌گوید: «سه سالی هست درگیر استخدام ده‌هزارنفری ناظران هستیم. با اینکه اکنون اعلام کرده‌اند اسامی به استان‌ها اعلام شده اما به قول همکاران تا حقوق و مزایایی دریافت نشود هیچ‌کدام از وعده‌ها و حرف‌ها قابل باور نیست. با وجود این تعلل‌ها بعد از سه‌سال ما هنوز امیدواریم. ما خلأ و کمبود نیرو داریم و استخدام ناظران که تجربیات گرانبهایی دارند، مزایایی مثل امنیت غذایی و افزایش بهره‌وری کشاورزی را به‌دنبال دارد. شاید دولت هزینه سنگینی را متحمل شود اما بازخورد بسیار مفیدی خواهد داشـت. نیروها با حداقل دسـتمزد که فقط هزینه ایاب و ذهاب و اسکان می‌شود درحال کار هستند و امیدشان به اجرای این قانون و نتیجه‌بخشی اعتراضات است.»

آخرین اعتراض هماهنگ مهندسان‌ناظر به ۲۱ مهر۹۲ برمی‌گردد که در وبلاگی مخصوص مهندسان ناظر، فراخوانی برای تجمع مقابل مجلس و وزارت داده شد. یکی از مهندسان ناظر در مورد اعتراض اخیر می‌گوید: «گردهمایی ۲۱ مهر به دلیل اختلافات بین همکاران و کم‌بودن تعداد برگزار نشـد. در حال حاضر وزارتخانه اسامی واجدان شرایط را به استان‌ها اعلام کرده اسـت. تنها استانی که در حال حاضر اسـامی را اعلام کرده، استان اصفهان اسـت. یعنی بعد از ثبت‌نام و فرستادن مدارک به تهران، اسامی واجدان شرایط استخدام اعلام شده است.» به گفته آنها، در استان اصفهان ۲۰۴ نفر جزو واجدان شرایط اعلام شده‌اند اما ۹۰ نفر از ثبت‌نام‌کنندگان اسمشان در فهرست نیست. بعد از اعلام اسامی در اصفهان، جهاد کشاورزی اسـتان در اطلاعیه‌ای اعلام کرده است که اسامی اعلام‌شده صرفا جهت اطلاع اسـت و از مراجعـه حضوری یا تلفنی خـودداری کنید تا مراحل قانونی بعدی طی شـود اما واقعیت این اسـت که بعد از گذشت سه‌سال من به‌شـخصه اعتمادی به وزارت ندارم. یکی از آنها می‌گوید: «مدتی هم ما را با این موضوع مشـغول می‌کنند؛ مثل کاری که این سه‌سـال انجام دادند. بعد از این جریاناتی مثل گزینش و آزمون به راه می‌اندازند که فقط اجـرای قانون را به تعویق می‌اندازند و عمر ما در حال تلف‌شـدن اسـت. جهاد کشاورزی نیروی کارشـناس ندارد و مراکز خدماتی رو به تعطیلی هسـتند. قانون صراحت کامل دارد برای جذب ما، نیروی بازنشسته زیاد است، نیاز فراوانی هم به‌کارشناسان باتجربه هست اما باز هم از استخدام سر باز می‌زنند.» بهمن ۹۰ قانون با اصلاحیه‌هایش تصویب شد و طبق ماده ۲ قانون مدنی، قانون تصویبی در مجلس بعد از ۱۵روز لازم‌الاجراست. اما این مهندس ناظر کشاورزی می‌گوید: «از من با حالت تمسخر می‌پرسند آقای مهندس استخدامت به کجا رسید. باور کنید از این تحقیر و اهانت خسته شده‌ایم. شرمنده اهل و عیالمان شده‌ایم.»

بسـیاری از مهندسان ناظر که به شغل دوم روی آورده‌اند، کمتر برای مراکز خدماتی کار می‌کنند و بسیاری از این مراکز رو به تعطیلی هستند. سختی کار موجب شده است بسیاری از مهندسان ناظر زن، توانایی ادامه کار را نداشته باشند. زینب رستمی، مهندس ناظر و نماینده بخش جنوب کرمان، در این‌باره می‌گوید: «دو، سه سالی است که با وجود تورم و افزایش قیمت‌ها، حقوق ما که کارشناس هسـتیم حدود صدهزارتومان در ماه و در بعضی مناطق زیر صدهزارتومان اسـت. یک لیسـانس و فوق‌لیسانس کشـاورزی، در مناطق گرمسـیر حدود ۹ ماه در سال و مناطق سردسیر تقریبا کل طول سال را در یک مزرعه سپری می‌کند اما خالص دریافتی وقتی ۹۰۰هزارتومان اسـت؛ دیگر نمی‌توان به آن حقوق گفت. سـختی کاری ما هم حسـاب نمی‌شود. من از سـال ۸۳ که مشغول به‌کارم، ۱۱۰ کیلومتر از خانه‌ام دور هستم. دوستانی هستند که در مناطقی به‌کار گرفته می‌شوند که امکان اسکان وجود ندارد و مجبورند رفت‌وآمد کنند یا مستاجر شوند.» او می‌افزاید: «کار قبلا به‌صرفه‌تر بود اما اکنون در سه‌سال گذشته اصلا صرف نمی‌کند. اعتراضات و اعتصابات هم در نقاط مختلف کشور با پاسـخ‌هایی مثل «همینه که هست» روبه‌رو می‌شد. مثلا در استان کرمان اعلام شده که در بودجه مصوب‌سال ۹۲ قسمتی که برای استخدام ناظران اختصاص داده شـده باشد، وجود ندارد و ما نمی‌توانیم بدون اعتبار کاری انجام دهیم. ما این بحث را با گرفتن وقت ملاقات از استانداری و وزارت و مطرح‌کردن مشکلات پیگیری می‌کنیم. تا قضیه بودجه و گزینش به اتمام برسد در خوشبینانه‌ترین حالت، تا اسفندماه، کش‌وقوس‌ها ادامه دارد.»

با وجود حقوق کم، از مهندسان ناظر کشاورزی تعهد گرفته‌اند که در شرکت‌ها یا اداره‌های دولتی و غیردولتی کار نکنند، ادامه تحصیل ندهند، با مدرک تحصیلی وامی دریافت نکنند و شـرکتی نیز تاسیس نکنند. رستمی می‌گوید: «بیش از صدبار در دوسال گذشته به شخصه به تهران آمدم و برگشتم تا از مجلس و وزارتخانه خواهش کنیم که وضعیت ما را مشخص کنند. مسوولان باید تصور کنند که مهندسان ناظر خواهران و برادران آنها هستند.»

۱۳۸۹

از سال ۸۲، طرحی در وزارت جهاد کشاورزی برای نظارت بر مزارع گندم شروع شد؛ این قراردادها با مبلغ پایین موجب شد مهندسان ناظر در سراسر کشور دست به اعتراضاتی بزنند. نتیجه آن هم، تصویب قانون استخدام ناظران در سال ۸۹ بود.

۱ سال حقوق

«شرم دارم از اینکه بگویم چقدر حقوق می‌گیرم. پارسال برای یک‌سال کار به من دومیلیون‌وچهارصدتومان دادند. کسوراتی مثل بیمه و مالیات و هزینه ایاب ذهاب و... هم دارد.»

زینب رستمی، مهندس ناظر و نماینده بخش جنوب کرمان، می‌گوید: «دو، سه سالی است که با وجود تورم و افزایش قیمت‌ها، حقوق ما که کارشناس هسـتیم حدود صدهزارتومان در مـاه و در بعضی مناطق زیر صدهزارتومان است. یک لیسانس و فوق‌لیسانس کشاورزی، در مناطـق گرمسـیر حـدود ۹ ماه در سـال و مناطـق سردسـیر تقریبـا کل طول سـال را در یک مزرعه سـپری می‌کنـد اما خالص دریافتی‌اش ۹۰۰هزارتومان است.

یک مهندس ناظر کشاورزی می‌گوید: «از من با حالت تمسخر می‌پرسند آقای مهندس استخدامت به کجا رسید. باور کنید از این تحقیر و اهانت خسته شده‌ایم. شرمنده اهل و عیالمان شده‌ایم.»

۱۰ هزار نفر

حسین منصوری، نماینده ناظران در تهران است. او ۱۰ سال سابقه کار دارد و در مورد قانون استخدامشان می‌گوید: «سه سالی هست درگیر استخدام ده‌هزارنفری ناظران هستیم.»

گزارشگر «شرق» در همه جای ایران باشید

سوژه‌ها و گزارش‌های خود را برای ما به ایمیل sharghline@sharghdaily.ir بفرستید یا به شماره ۳۰۰۰۴۶۹۹ پیامک بزنید یا با ۸۸۶۴۰۲۶۰ تماس بگیرید.

«شرق» با کمک شما خواندنی‌تر می‌شود.

گزارش دو

سازه‌های کاوش‌های باستان‌شناسی از سال ۷۵ باقی مانده‌اند

حفر کانال «فیبر نوری» در تپه‌های باستانی «هگمتانه»

سعیده آقاخانی . خبرنگار مقیم همدان

بزرگ‌ترین تپه باسـتانی ایران، به کسی می‌ماند که می‌خواهند ابرویش را درسـت کنند، اما ممکن است چشمش را کور کنند. با وجود ۱۸ فصل کاوش در تپه باسـتانی هگمتانه، مسـوولان هنوز درباره چگونگی حفاظت از آثار خشـتی آن بحث می‌کنند. سـال ۸۸، تب‌وتـاب اجرای طرح حفاظـت از آثار معماری تپه هگمتانه، در بزرگ‌ترین بخش کاوش‌شـده این تپه باستانی ۳۰ هکتاری، با سـوله‌های فلزی، مسـوولان میراث فرهنگی همدان را به رسانه‌ها کشاند تا عرض اندامی کنند و در مورد جزییات طرح و اهمیت آن و کارشناسی‌هایی که در این خصوص انجام داده‌اند حرف‌ها بزنند.

این پـروژه با عقد قـراردادی با شـرکت «سـتاره کارمانیا» در چهارمرحله شامل نقشه‌برداری، میخکوبی و گچبری؛ خاکبرداری و تسطیح و سنگ‌چینی و بولت‌گذاری و بتون‌ریزی؛ ساخت و نصب سـازه‌های فلزی سالن انجام شـد و پس از مدتی، اطراف «ترانشه» مرکزی تپه هگمتانه با بتن و سـنگ‌چینی، شکل تازه‌ای گرفت و تعدادی سـوله نیم‌دایره‌ای نارنجی‌رنگ از جنس فلز، در قسـمت ورودی ترانشه مرکزی ظاهر شد.

پس از ایـن مرحله و صرف حـدود ۴۰۰میلیون‌تومان، اجرای طرح مسکوت ماند و اکنون رییس میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری همدان می‌گوید: «آن طرح اصولی نبود.» علیرضا ایزدی می‌افزاید: «پیمانکار آن طرح نتوانسـت به تعهداتش عمل کند و به دلیل کارشناسی نبودن کار، پس از مدتی، باد سوله‌های نصب شده را از جا کند.» محمدرحیم رنجبران، مدیر پایگاه پژوهشی هگمتانه، نیز اعتقاد دارد کار سنگینی روی تپه باستانی هگمتانه انجام شده است در حالی که نباید این حجم سنگ و بتن روی سایت باستانی استفاده شود. اما او ابراز امیدواری می‌کند که با توجه به اینکه آثار معماری تپه هگمتانه در عمق سه‌متری زمین قرارگرفته، این اقدامات نتوانسته باشد تاثیر زیادی بر لایه‌های باستانی کاوش نشده بگذارد.

او درباره سازه‌هایی که با سنگ و بتن در اطراف ترانشه مرکزی تپه هگمتانه ایجاد شده بود، تاکید می‌کند: «باید جمع‌آوری شوند.» رنجبران دلیل این تصمیم را سازه مشکل‌ساز طرح اجرا شده روی تپه باستانی می‌داند که بدون مطالعه اجرا شد.

اکنون سوله‌هایی که سال ۷۵ بر فراز ترانشه مرکزی تپه هگمتانه نصب شده بود، به جای خود برگشته‌اند و همان سازه‌های قدیمی با پل‌چوبی فرسوده‌ای که برای عبور گردشگران از فراز شهر باستانی تعبیه شده بود، بر جای خود باقی مانده است. تکه‌هایی از سقف این سوله بزرگ جدا شده و آثار باستانی آن مناطق را در معرض تحولات جوی و فرسایش قرار داده است.

اغلب قسمت‌های کاوش‌شده تپه هگمتانه نیز که شامل بیش از ۲۰ کارگاه کاوش می‌شود، بدون هیچ‌گونه حفاظت رها شده است و حتی آتشی که مسوولان میراث فرهنگی همدان برای از بین‌بردن علف‌های هرز در تابسـتان امسال بر فراز تپه باستانی افروختند، به جان نحیف خشـت‌های معماری هگمتانه افتـاده و به بخش‌های کاوش شـده بدون حفاظ نیز آسـیب زده است. این در حالی است که در جای جای تپه هگمتانه تابلوهای هشـدار برای خودداری از آتش‌افروختن دیده می‌شـود. عبـاس مترجم، عضو هیات علمی دانشگاه بوعلی سینای همدان و باستان‌شناس، درباره این اتفاقات می‌گوید: «منظره سوختگی در فضای تپه هگمتانه چیز جالبی نیست زیرا هگمتانه محل تردد گردشگران نیز هست.»

مدیـر پایگاه پژوهشـی هگمتانـه دلیل این نـوع فعالیت‌ها را «اعتبارات اسفناک» هگمتانه و «ناچاری» می‌داند و عقیده دارد باید طرح حفاظتی دایمی در تپه هگمتانه اجرا شـود و پوشش موقت، راه اصولی نیسـت. راه‌حل رنجبران اجرای طرح سازه‌های مسقف، مثل آن سازه‌هایی است که برای نمونه در دانشگاه تهران به منظور برپایی نماز جمعه احداث شـده اسـت. او می‌گوید: «برای پوشش قسمت‌های کاوش‌شده با این طرح، حدود یک‌میلیاردتومان بودجه نیاز اسـت که با ملی‌شـدن اعتبارات هگمتانه و توجه مسـوولان، می‌توان به تخصیص این اعتبارات امیدوار بود.» با این حال، رییس میراث فرهنگی همدان می‌گوید: «فعلا برنامه‌ای برای حفاظت از تپه هگمتانه نداریم کمااینکه یگان حفاظت از آثار میراث فرهنگی به کار خود ادامه می‌دهند.» کارشناسان می‌گویند معتقدند که باید روی آثار تپه هگمتانه جان‌پناهی احیا و تقویت و فضای موزه‌ای مطابق با آن چیزی که در دنیا پذیرفته شده است، ایجاد شود. عباس مترجم، باستان‌شـناس، یکی از آنهاسـت که تاکید می‌کند: «راه حل اول و آخر هگمتانه همین اسـت زیرا اگر قرار باشد تمام تپه‌های خشتی حفاری شود، درحالی‌که کمترین حفاظت در مورد آنها انجام شود، کار بیهوده‌ای است.» باستان‌شناسان می‌دانند که هیچ بنای خشتی نباید حفاری شود مگر اینکه در آن حتما تدابیر حفاظتی و امنیتی از پیش تعیین شده باشد. از آن سو، نباید یک بنای خشتی را حفاری کرد و سـپس آن را به حال خود رها کرد. اما گویا همین اتفاقاتی که باستان‌شناسـان درباره آن پرهیز می‌داده‌اند، در سال‌های اخیر رخ داده است؛ محمدرحیم صراف، باستان‌شناس و سرپرست هیات کاوش‌های دور اول هگمتانه، اعلام کرده است که اقدامات اخیر در سایت هگمتانه باعث از بین رفتن آثار باستانی این تپه که متخصصان بسیاری برای بیرون‌کشـیدن آنها از دل خاک زحمت کشیده‌اند و هزینه‌های هنگفتی برای کاوش‌های آن صرف شده است، می‌شود. امـا با همه این هشـدارها، هرروز که می‌گـذرد تغییرات جدیدی روی شـهر زیرزمینی هگمتانه که بنا به روایات تاریخی دربردارنده آثار خشتی معماری منظمی از دوره‌های مختلف تاریخی خصوصا اشکانی، هخامنشی و مادی است، دیده می‌شود.

حـالا در آخرین اقدام، میراث فرهنگی همدان، جوی بزرگی در قسمت‌های مختلف تپه هگمتانه حفر کرده که به گفته کسانی که آنجـا کار می‌کنند، برای احداث کانال سرتاسـری فیبر نوری برای پایش تصویری این سـایت باستانی انجام شده است. این در حالی است که مسوولان سابق، برای هرگونه تغییری در تپه‌های هگمتانه بر گرفتن تایید شورای باستان‌شناسـی تاکید کرده بودند. در این روزها که پرونده تپه هگمتانه برای ثبت جهانی اثر در دست بررسی است، چنین اقداماتی می‌تواند روی ثبت این شهر خشتی با ساختار شطرنجی و منظمش تاثیرگذار باشد.

جدول ۱۸۳۷

افقی:

۱- در باور بعضی از ملل کهن به موجود فوق بشـری مسـلط بر طبیعت یـا یکی از پدیده‌هـای طبیعی گفته می‌شد- سخن بی‌ربط و بی‌سر و ته ۲- گِل تر یا خشک- خویشاوند- دیگ دهان گشاد ۳- خراب و ویران- نام نهاده شـده- ضروری و واجب ۴- منشـی- رود شولوخف! - از صناعات ادبی ۵- فریاد- چند فرد- نیم‌تنه مردانه ۶- غرور- گرفتگی زبان- واحد پول سـابق ایتالیا- بیماری ۷- رنگ شهادت- مخلص- جانور خیالی بسیار بزرگ، غیرطبیعی و ترسناک ۸- عشقه و لبلاب- گوش‌دهنده- لباس‌پوشیده ۹- آسیای آبی- فشرده و فراوان- کامل ۱۰- پیش‌شماره- الفت- زشـت و بدمنظر- پسوند شباهت ۱۱- از خواهران برونتـه- برافروخته- پایداری ۱۲- قاره پرجمعیت- تلاش و کوشـش- شال یا پارچه سه گوشـی که بانوان بر شانه می‌اندازند ۱۳- در مقابل کیفیت- آهو- سیاه ۱۴- بی‌بهره از جوانمردی- تیشه درودگری- نخ تابیده ۱۵- هنرپیشه معروف فرانسوی که پس از بازی در فیلم «نیمه شانس» در سال ۱۹۹۸ اعلام بازنشستگی کرد- صمیمانه

عمودی:

۱- شهری در شمال شرق آرژانتین- خبرگزاری قرآنی جمهوری اسلامی ایران ۲- نوعی کوسه‌ماهی ویژه آب‌های خلیج‌فـارس- از توابع اسـتان خراسـان‌رضوی- دارایی ۳- سـرگردان- در مقابـل فروش- مصـون ۴- از القاب حضـرت فاطمه(س) - علامت جمع فارسـی- پس داده شده ۵- عدد ۹ در زبان فرانسه- سوار- جزیره‌ای در کشور اندونزی و از مراکز مهم گردشـگری جهان- سرای مهر و کین ۶- قرض- آنزیمی که توسط سلول‌های خاصی که در کلیه جای دارند تولید می‌شود- فرزند چهار پایان ۷- گُرز- نخستین دوره از دوران دوم زمین‌شناسی- هذیان ۸- بخشی از اوسـتا- ذره باردار- سود ۹- برنج پخته‌شده- بازگشت به حوادث گذشته در داسـتان یا فیلم- سرکش ۱۰- آنکه به اجرای برنامه‌ای می‌پردازد- نبرد- کشتی جنگی ۱۱- موج کوتاه فیزیکی- زبانه ترازو- آرزو و آمال- دور دهان ۱۲- سقف و پوشش خانه- دریای تازی- جد بزرگ حضرت محمد(ص) ۱۳- نام علمی خاکسـتر چوب- رییـس قوه‌مجریه- ورم و التهاب صورت در پزشکی قدیم ۱۴- لغزنده- از فرآورده‌های گوشتی- محکم ۱۵- سیم گرم‌کننده در اسباب‌های برقی- آسـمان پوشـیده از ابرهای پاره‌پاره که بخش‌هایی از آن از خلال ابرها دیده می‌شود

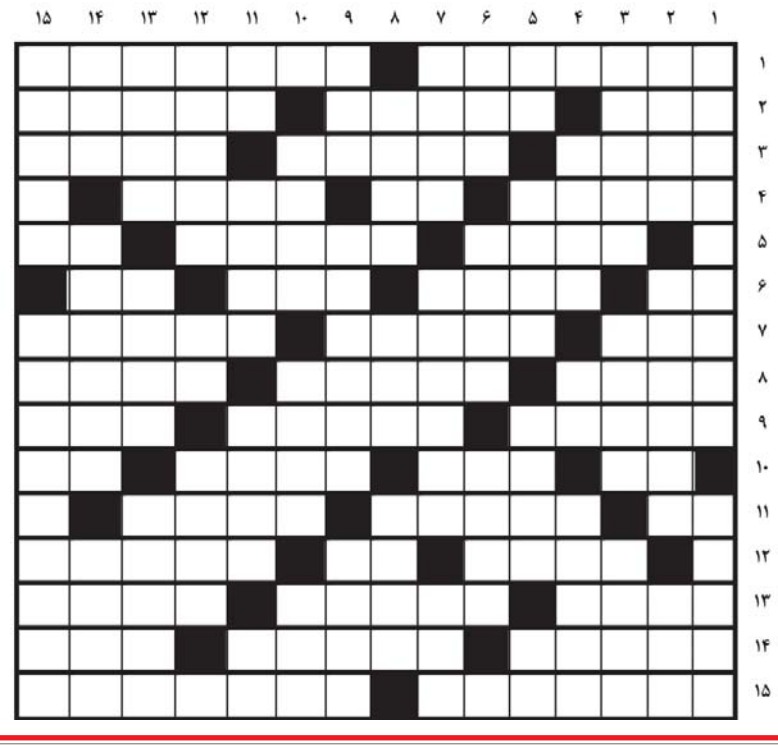

حل سودوکو سخت

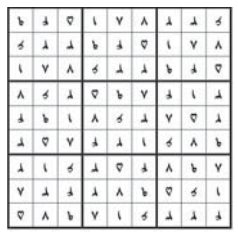

حل سودوکو ۸۳۹

۵	۳	۷	۶	۴	۲	۸	۱	۹
۱	۶	۴	۸	۹	۳	۷	۲	۵
۸	۹	۲	۱	۷	۵	۴	۶	۳
۲	۷	۶	۳	۵	۹	۱	۴	۸
۴	۱	۹	۲	۸	۶	۳	۵	۷
۳	۸	۵	۴	۱	۷	۶	۹	۲
۷	۲	۳	۹	۶	۴	۵	۸	۱
۶	۵	۱	۷	۲	۸	۹	۳	۴
۹	۴	۸	۵	۳	۱	۲	۷	۶

جدول ۱۸۳۶

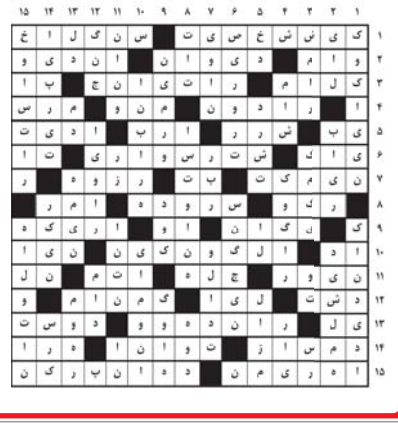

سودوکو سخت ۴۸۹

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

					۸			
			۹				۳	
۸		۷		۵			۱	
			۱					
	۵		۳	۶				
		۴				۲		۷
					۶	۷		
۷				۴				
۶	۳							۹

سودوکو ۸۴۰

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

			۹		۷	۲		
	۶			۳				۷
	۳	۱		۵			۶	
	۵				۹			
		۳	۱	۲	۵			۶
۴	۹							
				۸				
۹	۸				۶	۳		
۶					۲		۸	